

Drivtelling av gytefisk i lakseførende elver i Nordland i 2013

Øyvind Kanstad-Hanssen
Anders Lamberg

Rapport nr.	2013-13	Antall sider - 18
Tittel -	Drivtelling av gytefisk i lakseførende elver i Nordland i 2013.	
ISBN-	978-82-8312-046-2	
Forfatter(e) -	Øyvind Kanstad-Hanssen, og Anders Lamberg*	
	* Skandinavisk naturovervåking	
Oppdragsgiver -	Tilskuddsbasert prosjekt	
Referat:	<p>Høsten 2013 ble forekomsten av laks og sjørøret registrert ved drivtelling i 22 elver/vassdrag i Nordland. Gytebestandsmålet (GBM) ble dokumentert oppnådd i 8 av 20 elver der GBM er fastsatt. I tillegg ble gytebestandsmålet trolig oppnådd i en elv til, mens tre elver nesten fikk oppfylt gytebestandsmålet. I to av de undersøkte elvene er det ikke fastsatt GBM. I de øvrige 8 elvene varierte oppnåelsen av GBM fra 79 % til bare 3 %. I seks av de undersøkte elvene er det i tillegg til laks betydelige bestander av sjørøret.</p>	
	Lødingen, november 2013	
 <p>Ferskvannsbiologen</p> <p>Postadresse : postboks 127 8411 Lødingen</p> <p>Telefon : 75 91 64 22 / 911 09459</p> <p>E-post : ferskvannsbiologen@online.no</p>		

Forord

Denne rapporten gir en oppsummering av resultatene fra drivtelling/dykking av laks, sjørret og sjørøye i 22 lakseførende elver i Nordland. Drivtellingene er utført av Øyvind Kanstad-Hanssen, Vemund Gjertsen, Sondre Bjørnbet, Magnus Bakken, Vidar Bentsen og Anders Lamberg.

Arbeidene er finansiert delvis av tilskuddsmidler fra Fylkesmannen i Nordland tildelt Prosjekt Utmark. Statkraft Energi AS har bekosta undersøkelsene i Kobbelvassdraget, Ranaelva og Røssåga, mens NTE bekosta undersøkelsene i Åbjøra-vassdraget.

Øyvind K. Hanssen
prosjektleder

Innhold

Forord	2
1. Innledning	3
2. Områdebeskrivelse	4
3. Metoder	5
4. Resultater	6
4.1 Kobbedalselva	6
4.2 Forfjordelva	6
4.3 Kongsvikelva	6
4.4 Elvegårdselva (Bjerkvik)	6
4.5 Rånaelva	6
4.6 Kjeldelva	7
4.7 Forselva	7
4.8 Kobbelva og Gjerdalselva	7
4.9 Laksåga (Nordfjord)	7
4.10 Futelva	7
4.11 Valneselva	7
4.12 Misværelva	8
4.13 Saltdalselva m/sideelver	8
4.14 Reipå	8
4.15 Spildervassdraget	8
4.16 Neverdalselva	8
4.17 Gjervalelva	9
4.18 Ranaelva	9
4.19 Røssåga	9
4.20 Storelva-Tosbotn	9
4.21 Urvollelva	9
4.22 Åelva/Åbjøra	10
5. Diskusjon	12
6. Litteratur	13
Vedlegg	14

1. Innledning

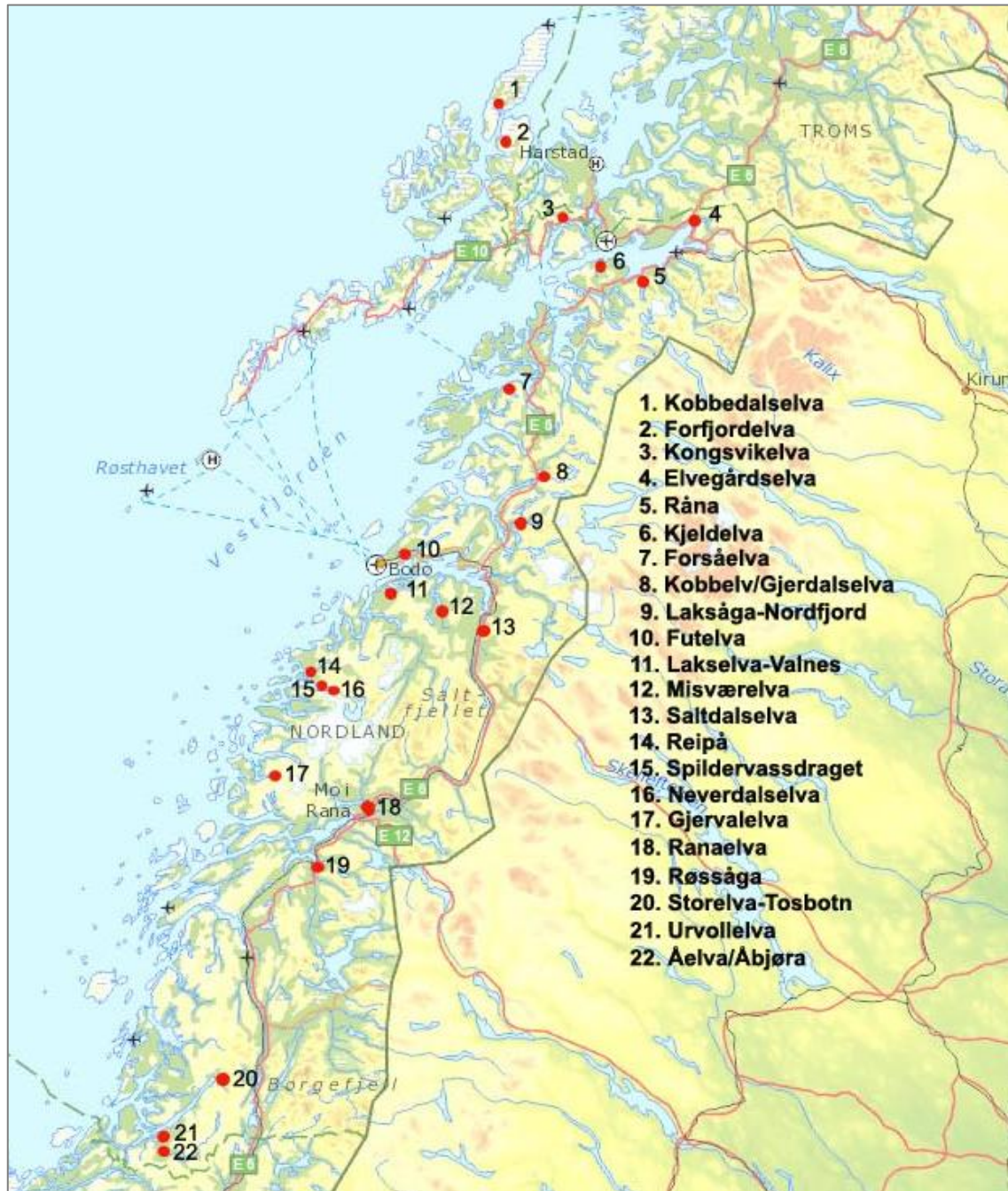
Lakseforvaltningen i Norge skal bygge på et "føre var"-prinsipp som avhenger av at det fastlegges vassdragsspesifikke referansepunkter. Innføringa og utarbeidinga av gytebestandsmål er et slikt referansepunkt, som fastsetter et krav til bestandsmål (antall hofisk/gytebiomasse) som skal sikre at bestanden holdes over bevaringsgrensen (Hindar m. fl. 2007, Anon 2009a,b).

En enkel måte å kontrollere om det fastsatte gytebestandsmålet er overholdt er å registrere hvor mye hofisk som står i elva ved gytetidspunktet. Drivtelling av gytefisk av laks, sjørøtt og sjørøye er en enkel og kostandseffektiv metode, som forutsatt utført med kvalifisert personell, gir et relativt høyt presisjonsnivå. I elva Skjoma i Narvik kommune har den totale oppvandringen av anadrom fisk blitt registrert med videokamera siden 2001, og de siste syv årene er det i tillegg gjennomført drivtelling i elva (Lamberg m.fl. 2009a, Lamberg m.fl. 2009b). Sammen med opplysninger fra offentlig fangststatistikk har drivtellingene i gjennomsnitt for perioden gitt kun 1 % lavere antall laks enn videoovervåkningen, og tilsvarende 2 % lavere antall sjørøtt. På samme måte er det utført drivtelling i Åelva/Åbjøra i Bindal kommune i 2008 og 2009, der oppvandringen til øvre del av vassdraget overvåkes med video i en laksetrapp. Her var observasjonene fra drivtellingene pluss innrapporterte fangster 8-12 % lavere enn videoovervåkningen, men tallene her er antatt å fange opp en del urapportert fangst (Lamberg m.fl. 2009c). I Skibotnelva i Troms ble det utført en metodetest basert på gjenobservasjon av radiomerka fisk (fisk merka 2-3 dager før drivtelling, og verifisert fortsatt elveopphold gjennom tracking to uker etter drivtelling). Av 26 merka fisk ble 22 (85 %) observert under drivtelling, et resultat som vurderes som veldig bra i og med at visibiliteten av merket ikke er god og avhengig av hvilken side fisken observeres fra (Kanstad Hanssen 2010).

Gjennom offentlige tilskudd og støtte/oppdrag fra vassdragsregulanter ble det utført gytefisktelling/drivtelling i til sammen 22 elver i Nordland høsten 2013. Denne rapporten gir en enkel oppsummering av resultatene fra registreringene i 2013, og om gytebestandsmålene dette ene året var oppfylt.

2. Områdebeskrivelse

Høsten 2013 ble forekomsten av laks, sjørret og sjørøye i 22 elver i Nordland, fra Elvegårdselva i nord til Åelva/Åbjøra i sør, kartlagt eller forsøkt kartlagt ved drivtelling/dykking (figur 1, tabell 1). Svømte og undersøkte strekninger fremgår av kart i vedlegg.

Figur 1 Kart over Nordland fylke med markering for undersøkte elver.

Tabell 1 Oversikt over elver med nedsbørfelt, samla lakseførende strekning, svømt (kontrollert) strekning, gjennomsnittlig elvebredde og areal av kontrollert (svømt) lakseførende strekning (tall i parentes er areal oppgitt i forbindelse med fastsetting av GBM).

Elv	Kommune	Nedbørsfelt (km ²)	Lakseførende strekning (m)	Svømt strekning	Bredde (m)	Areal (ha)
Kobbedalselva	Andøy	15	3500	3500	4	1,4 (2,8)
Forfjordelva	Andøy	29	6000	5200	7	3,7 (8,5)
Kongsvikelva	Tjeldsund	32	6100	6100	10	6,1 (8,7)
Elvegårdselva (Bjerkvik)	Narvik	121	4500	4500	12,5	5,6 (-)
Rånaelva	Ballangen	94	1500	1500	--	-- (6,6)
Kjeldelva	Ballangen	53	9700	9000	17,5	15,8 (26,4)
Forselva	Steigen	32,6*	1400	1400	6	0,85
Kobbelva/Gjerdalselva	Sørfold	403	--	2600	30	7,8
Laksåga (Nordfjord)	Sørfold	239*	3400	3400	22,5	7,6 (29,5)
Futelva	Bodø	46	5500	5500	8,5	4,7 (6,4)
Valneselva	Bodø	70	800	800	12,5	1,0 (2,3)
Lakselva-Misvær	Bodø	186	6200	2600	15	3,9 (14,2)
Saltdalselva m/sideelver	Saltdal	1542	60200	60200	44,5/16	202 (345,8)
Reipå	Meløy	33	4800	4800	7	3,4 (8,0)
Spildervassdraget	Meløy	45*	--**	3600	13	4,7
Neverdalsvassdraget	Meløy	-	3700	2200	4	0,9
Gjervaelva	Rødøy	38	750	700	13	0,9
Ranaelva	Rana	3856*	16800	3000	72,5	22 (177)**
Røssåga	Hemnes	3625*	11300	4000	72	29 (-)**
Storelva-Tosbotn	Brønnøy	21	2700	2700	11	3,0 (6,7)
Urvollelva	Bindal	62,8	2700	2500	9	2,3 (5,4)
Åelva/Åbjøra	Bindal	526*	22500	22500	35	79,1 (138)

* vassdragene er regulert.

3. Metoder

Gydefiskregistreringene i Nordland ble gjennomført i tidsrommet 30. september til 5. november. Tidspunktet for hver elv ble forsøkt lagt så nært opp til antatt gytetidspunkt for laks som mulig. Antall tellere varierte fra elv til elv, og fremgår av resultatkapitlet. Antall tellere ble tilpassa bredden på elva slik at hele tverrprofilen av elva ble visuelt dekt. Hver drivteller var utstyrt med egen skriveplate med vannfast papir, og hver teller kunne notere og kartfeste observasjoner etter eget behov. All fisk ble klassifisert etter størrelse. For laks ble det benytta kategoriene smålaks (<3kg), mellomlaks (3-7kg) og storlaks (>7kg). Sjørørret ble delt i gruppene <1 kg, 1-3 kg, 3-7 kg og >7 kg. Eventuell sjørøye deles inn etter samme kategorier som sjørørret. I de fleste elvene ble all laks forsøkt registrert som hannfisk eller hofisk. Basert på morfologiske trekk som skader på finner (primært spord, bryst- og ryggfinne), pigmentering og gjellelokkforkortelse har rømt oppdrettsfisk blitt skilt fra villfisk. I et studium i seks vestlandselver ble det vist at over 80 % av rømt laks (verifisert gjennom skjellprøver) ble korrekt identifisert under drivtelling (Lehmann 2008). Studiet viste også at ingen villfisk feilaktig ble vurdert som rømt laks. Vi legger derfor til grunn at våre registreringer av rømt oppdrettslaks gir et tilnærma korrekt bilde av andelene av rømt laks i elvene.

Selve drivtellinga utføres ved at teller(-ne) svømmer aktivt nedover elva (passivt driv kun i strømsterke partier). Stans i tellingene gjøres kun ved naturlig stoppunkter som grunne strømnakker eller stilleflytende partier der det ikke står fisk. For å ha tilfredsstillende oversikt må teller holde blikket så langt fremfor seg som sikten tillater og pendle med hode fra side til side for å avseke så stor sektor som mulig. For å unngå dobbel-registrering av fisk er det viktig å kun telle fisk som passerer, og ikke fisk som svømmer fremfor nedover elva.

Benytta lakseførende strekninger tar utgangspunkt i vandringshindre og antatte lakseførende strekninger som det fremgår av rapporter og kart fra Fylkesmannen i Nordland. Beregning av gjennomsnittlig elvebredde er utført ved oppmåling (ca 4 tverrsnitt per km elv) fra www.norgebilder.no. Flomsletter og store tørrfall er ikke medregnet.

4. Resultater

4.1 Kobbedalselva

Elva ble telt 11/10 og sikten var da 3-4 m. Elva er generelt smal og dekingen var akseptabel med en teller (Øyvind K Hanssen). Det ble observert totalt 43 laks, fordelt på 24 smålaks, 18 mellomlaks og en storlaks. Det ble ikke registrert utgytt laks eller laks under gyting, og det antas derfor at registreringene ble utført før gyting hos laks. Det ble registrert tre sikre oppdrettslaks (6,5 %). Det ble registrert 26 sjørret i elva, de fleste umodne. Gytebiomassen av observert laks var anslagsvis 81 kg (23 hofisk), mens oppgitt GBM er 76 kg hofisk eller 49 hofisk. Måloppnåelsen var dermed 107 %.

4.2 Forfjordelva

Elva ble svømt 11/10 og sikten var 4-5 m, noe som ga god dekning med en teller (Øyvind K. Hanssen). Det ble observert totalt 54 laks, fordelt på 35 smålaks, 17 mellomlaks og 2 storlaks. Fisken sto svært klumpa fordelt og nær all fisk ble registrert i to kulper. Det ble ikke registrert utgytt hofisk og noe fisk var under gyting. Det ble registrert en sikker oppdrettslaks i elva (1,8 %). I tillegg til laks ble det også registrert 74 sjørret, de fleste umodne fisk. Det ble også observert en sjørøye. Gytebiomassen av observert laks var anslagsvis 65 kg (25 hofisk), mens oppgitt GBM er 117 kg hofisk eller 73 hofisk. Måloppnåelsen var dermed 56 %. Om lag 1 km av øvre del av lakseførende strekning ble ikke svømt eller kartlagt på grunn av at elva etter hvert blei svært lita og steinete.

4.3 Kongsvikelva

Elva ble svømt 9/10 av en teller (Øyvind K Hanssen), og med sikt på 7-8 m ble det oppnådd god kontroll over elva. Det ble observert totalt 37 laks, fordelt på 32 smålaks og 5 mellomlaks. Laksen ble i hovedsak observert i øvre halvdel av elva. Det ble ikke observert gravende laks, og utgytt fisk ble ikke observert. Det ble ikke observert oppdrettsfisk i elva. Vi registrerte 5 sjørret i elva. Gytebiomassen av observert laks var anslagsvis 36 kg (18 hofisk), mens oppgitt GBM er 120 kg hofisk eller 69 hofisk. Måloppnåelsen var dermed 30 %.

4.4 Elvegårdelva (Bjerkvik)

Elva ble svømt 2/10 av to tellere (Vemund Gjertsen og Sondre Bjørnbet). Sikten var 8-10 m meter og ga god kontroll over elva. Det ble observert totalt 84 laks, fordelt på 14 smålaks, 65 mellomlaks og 5 storlaks. Det ble også registrert 11 sikre oppdrettslaks (11,6 %). I tillegg til laks ble det observert 97 sjørret (65 < 1 kg, 22 1-3 kg og 10 3-7kg). Gytebiomassen av observert laks var anslagsvis 182 kg (41 hofisk), mens oppgitt GBM er 172 kg hofisk eller 43 hofisk. Måloppnåelsen var dermed 106 %. Det ble i 2013 som i 2012 kun påvist en laks ovenfor Laksholla. Et ras (blokkfall) i stryket mellom Laksholla og Ørretholla har trolig redusert vandringsmuligheten betydelig, og områdene ovenfor Laksholla må i dag regnes som tilnærma utilgjengelige for anadrom fisk.

4.5 Rånaelva

Elva ble svømt 23/10 av en teller (Øyvind K. Hanssen) og sikten var 8-10 m. Elvestrekninga fra Kringelvatnet og ned til sjøen er prega av flere store, men grunne kulper. Det kan ikke utelukkes at noe fisk har unngått observasjon i disse kulpene, men det vurderes ikke som sannsynlig at det dreier seg om mange individer siden fisken (laksen) i all hovedsak stod i strykpartiene av elva. Det ble observert totalt 65 laks, fordelt på 17 smålaks og 38 mellomlaks. Det ble registrert 1 sikker oppdrettsfisk i elva (1,5 %). I tillegg til laks ble det registrert 126 sjørret, hvorav 75 var mindre enn ett kg (80 % umodne), 50 1-3 kg og 1 3-7 kg. Noe små sjørret kan ha unngått å bli registrert i den siste store kulpen før sjøen (Saltvatnet). Gytebiomassen av observert laks var anslagsvis 155 kg (31 hofisk), mens oppgitt GBM er 91 kg hofisk eller 30 hofisk. Måloppnåelsen var dermed 170 %.

4.6 Kjeldelva

Elva ble svømt første gang 30/9 av tre tellere (Øyvind K Hanssen, Vemund Gjertsen og Sondre Bjørnbet) som delte elva mellom seg. Sikten var 3-5 meter og ga kun tilfredsstillende dekning i nedre tredjedel av elva. Øvre del av elva, som har mange større kulper, ble telt på nytt 23/10 med sikt på 7-8 m. Delvis isdekke gjorde imidlertid telling vanskelig i noen av kulpene. Det ble observert totalt 226 laks, fordelt på 164 smålaks og 62 mellomlaks. Det ble ikke registrert oppdrettslaks. I tillegg til laks ble det observert 81 sjørret (65 < 1 kg og 16 1-3 kg). Gytebiomassen av observert laks var anslagsvis 305 kg (125 hofisk), mens oppgitt GBM er 364 kg hofisk eller 207 hofisk. Måloppnåelsen var dermed minimum 84 %.

4.7 Forselva

Elva ble svømt 18/10 av en teller (Øyvind K Hanssen). Sikten i elva var 10-12 m, og ga god kontroll også i de store kulpene øverst i elva. Det ble ikke observert laks, men 28 sjørret (17 > 1kg, 7 1-3 kg og 4 3-7 kg). Det er ikke utarbeidet gytebestandsmål for laks i denne elva.

4.8 Gjerdalselva (og Kobbelva)

I 2013 ble vassdraget undersøkt to ganger for å fange opp gytinga hos både sjørret og laks. Gjerdalselva ble svømt 1/10 av to tellere (Vemund Gjertsen og Sondre Bjørnbet). Sikten i Kobbelva var da 2-3 m, og siden viktige gyteområder ligger dypere enn 2-3 m kunne ikke registreringer gjennomføres i Kobbelva. I Gjerdalselva var sikten 25-30 m og elva ble telt fra Troforsen og ned til Kobbvatnet. Ny "lakse-telling" ble utført 24/10, men Kobbelva hadde fortsatt for dårlig sikt til at telling kunne gjennomføres. Gjerdalselva ble telt fra Troforsen og ned til Kobbvatnet. Det ble observert totalt 3 laks, fordelt på 2 smålaks og 1 mellomlaks under tellinga 1/10. Ved neste telling, 24/10, ble det registrert 4 laks, fordelt på 2 smålaks og 2 mellomlaks. I tillegg til laks ble det registrert 48 og 1 sjørret ved hhv første og andre telling. Gytebestandsmålet er beregnet for hele vassdraget (Gjerdalselva og Kobbelva) og er satt til 234 kg holaks. I Gjerdalselva ble det kun registrert 7 kg hofisk.

4.9 Laksåga (Nordfjord)

Elva ble svømt 24/9 av to tellere (Vemund Gjertsen og Sondre Bjørnbet). Sikten var da 12-15 m. Det ble observert til sammen 27 laks, fordelt på 16 smålaks, 10 mellomlaks og 1 storlaks. Det ble også registrert 7 sikre oppdrettslaks, tilsvarende 21 % av totalt antall observerte laks. I tillegg ble det registrert 334 sjørret (148 < 1kg, 134 1-3kg og 52 3-7kg). Gytebiomassen av observert laks var anslagsvis 33 kg (10 hofisk), mens oppgitt GBM er 203 kg hofisk eller 68 hofisk. Måloppnåelsen var dermed 16 %.

4.10 Futelva

Elva ble svømt 17/10 av to tellere (Øyvind K Hanssen og Vidar Bentsen). Elva ble svømt fra Brattfossen og ned til stryket ovenfor den øvre trappa. Sikten var 4-5 m. Det ble observert totalt 154 laks, fordelt på 144 smålaks og 8 mellomlaks. Det ble ikke observert utgytt laks. Det ble registrert 2 sikre oppdrettslaks i elva (1,3 %). I tillegg til laks observerte vi 23 sjørret. Gytebiomassen av observert laks var anslagsvis 136 kg (94 hofisk), mens oppgitt GBM er 88 kg hofisk eller 52 hofisk. Måloppnåelsen var dermed 155 %.

4.11 Valneselva (Lakselva-Valnes)

Elva ble svømt 18/10 av to tellere (Øyvind K Hanssen og Vidar Bentsen). Sikten var 7-8 m. Det ble observert totalt 44 laks, fordelt på 28 smålaks, 15 mellomlaks og 1 storlaks. Det ble ikke observert utgytt laks. Det ble ikke registrert sikker oppdrettslaks i elva. I tillegg til laks observerte vi 13 små sjørret. Gytebiomassen av observert laks var anslagsvis 62 kg (25 hofisk), mens oppgitt GBM er 32 kg hofisk eller 15 hofisk. Måloppnåelsen var dermed 194 %.

4.12 Lakselva-Misvær

Elva ble svømt 18/10 av to tellere (Øyvind K. Hanssen og Vidar Bentsen). Sikten var 6-7 m og ga god dekning i elva. Kun de nedre 2.6 km av totalt 6 km lakseførende strekning ble svømt, siden store deler av områdene ovenfor består av kraftige stryk i dyp elvekløft. Det ble registrert totalt 72 laks, fordelt på 32 smålaks, 36 mellomlaks og 4 storlaks. Det ble også registrert 2 oppdrettslaks, tilsvarende 2,7 % av totalt antall observert laks. I tillegg til laks ble det observert 452 sjøørret (389 < 1 kg og 63 mellom 1-3kg), men noe usikkerhet knyttet til registreringene av små sjøørret må regnes inn på grunn av store forekomster av stasjonær fisk. Basert på gjennomsnittsvektene av innrapportert fangst var gytebiomassen av observert laks anslagsvis 121 kg (38 hofisk), mens oppgitt GBM er 196 kg (83 hofisk). Måloppnåelsen var dermed 62 %. Vi utelukker imidlertid ikke at gytebestandsmålet ble oppnådd i og med at kun nedre halvdel av elva ble kontrollert.

4.13 Saltdalselva m/sideelver

Elvene ble svømt 3-4/10 av totalt seks tellere. Utførlig beskrivelse av gjennomføring og resultater vil foreligge i egen rapport. Relativt lita elv med sikt på 15-20 m i hovedelva ga god dekning. Sikten var noe lavere i Evenesdal-/Vassbotnelva og Junkerdalselva (10 m) men tilsa også her gode telleforhold. Tellinga ble utført i forkant av gyting for laks, og noe ørret var fortsatt aktive. Det ble registrert totalt 542 laks, fordelt på 97 smålaks, 308 mellomlaks og 134 storlaks. Det ble observert 12 sikre oppdrettsfisk i elva (2,2 %). I tillegg til laks ble det observert 3621 sjøørret (1861 < 1 kg, 920 mellom 1-3kg, 728 3-7 kg og 111 > 7 kg). I Vassbotn ble det i tillegg registrert 52 sjørøye. Basert på gjennomsnittsvektene av innrapportert fangst var gytebiomassen av observert laks anslagsvis 1873 kg (331 hofisk), mens oppgitt GBM er 2385 kg hofisk eller 477 hofisk. Måloppnåelsen var dermed 79 %.

4.14 Reipå

Elva ble svømt 23/10 av en teller (Sondre Bjørnbet). Sikten var 7-8 m og ga god dekning i elva. Det ble registrert totalt 72 laks, fordelt på 41 smålaks, 24 mellomlaks og 7 storlaks. Det ble også registrert 2 oppdrettslaks, tilsvarende 2,7 % av totalt antall observert laks. I tillegg til laks ble det observert 165 sjøørret (101 < 1 kg, 61 mellom 1-3kg og 3 3-7 kg), men ørretgytinga ble vurdert i stor grad å være over. Basert på gjennomsnittsvektene av innrapportert fangst var gytebiomassen av observert laks anslagsvis 148 kg (45 hofisk), mens oppgitt GBM er 111 kg (62 hofisk). Måloppnåelsen var dermed 131 %.

4.15 Spildervassdraget

Elva ble svømt 23/10 av to tellere (Vemund Gjertsen og Sondre Bjørnbet) som delte elvene mellom seg. Sikten var 7-10 m og ga god dekning i elvene. Det ble registrert totalt 125 laks, fordelt på 65 smålaks, 51 mellomlaks og 9 storlaks. Det ble også registrert 4 oppdrettslaks, tilsvarende 3,2 % av totalt antall observert laks. I tillegg til laks ble det observert 117 sjøørret (109 < 1 kg, 82 mellom 1-3kg og 26 3-7 kg), men ørretgytinga ble vurdert i stor grad å være over. Det ble også registrert 45 sjørøyer. Basert på gjennomsnittsvektene av innrapportert fangst var gytebiomassen av observert laks anslagsvis 243 kg (71 hofisk), mens oppgitt GBM er 235 kg hofisk. Måloppnåelsen var dermed 103 %.

4.16 Neverdalsvassdraget

Elvene ble svømt 23/10 av en teller (Vemund Gjertsen), og sikten var 6-8 m. Det ble registrert totalt 8 laks, fordelt på 6 smålaks og 2 mellomlaks. Det ble ikke registrert oppdrettslaks. Det ble ikke observert sjøørret. Gytebiomassen av observert laks var anslagsvis 12 kg (4 hofisk), men GBM er ikke beregnet for vassdraget.

4.17 Gjervalelva

Elva ble svømt 29/10 av en teller (Øyvind K. Hanssen), og med sikt på 7-10 m var dekningen av elva god. Det ble registrert totalt 7 laks, fordelt på 4 smålaks og 3 mellomlaks. Det ble også registrert 3 oppdrettslaks, tilsvarende 30 % av totalt antall observert laks. I tillegg til laks ble det observert 56 sjørret (41 < 1 kg, 14 mellom 1-3kg og 1 3-7 kg). Basert på gjennomsnittsvektene av innrapportert fangst var gytebiomassen av observert laks anslagsvis 2 kg (1 hofisk), mens oppgitt GBM er 75 kg hofisk. Måloppnåelsen var dermed 2,7 %.

4.18 Ranaelva

Elva ble svømt 5/11 av seks tellere (Anders Lamberg, Vemund Gjertsen, Sondre Bjørnbet, Magnus Bakken, Tor Næss og Øyvind K. Hanssen), og sikten var 10 m. Utførlig beskrivelse av gjennomføring og resultater vil foreligge i egen rapport (Lamberg & Kanstad Hanssen 2014). Det ble registrert totalt 369 laks, fordelt på 80 smålaks, 177 mellomlaks og 112 storlaks. Det ble observert 14 sikre oppdrettsfisk i elva, tilsvarende 3,7 % av totalt antall observert laks. I tillegg til laks ble det observert 1004 sjørret (550 < 1 kg, 286 mellom 1-3kg, 150 3-7 kg og 18 > 7 kg). Det ble også registrert 102 røyer/sjørøyer, der andelen sjørøye er usikker. Tidligere undersøkelser av røye innfanget i elva har konkludert at det trolig kun er stasjonær røye i elva (M. Halvorsen pers.medd.). Basert på gjennomsnittsvektene av innrapportert fangst var gytebiomassen av observert laks anslagsvis 1160 kg (168 hofisk), mens oppgitt GBM er 1.222 kg hofisk eller 244 hofisk. Måloppnåelsen var dermed 95 %.

4.19 Røssåga

Elva ble svømt 22/10 av fem tellere (Anders Lamberg, Vemund Gjertsen, Sondre Bjørnbet, Magnus Bakken og Øyvind K. Hanssen). Utførlig beskrivelse av gjennomføring og resultater vil foreligge i egen rapport (Lamberg & Kanstad Hanssen 2014). I 2013 ble elva telt fra kanalen og ned til samløpet med Leirelva, en strekning på om lag 4 km. Sikten i elva var hele høsten 2013 lav på grunn av arbeider i inntaksmagasinet til kraftverket og på grunn av gravearbeid i det gamle elveløpet under Sjøfossen. Tellinga i 2013 ble utført i en periode med antatt minst grumsete vann, og sikten var 3-4 m. Med tanke på at elva har flere områder med dyp på mer enn 3 m ga ikke registreringene et fullgodt bilde av fisketettheten i elva. Det ble registrert totalt 194 laks, fordelt på 59 smålaks, 57 mellomlaks og 78 storlaks. Det ble observert 2 sikre oppdrettsfisk i elva. I tillegg til laks ble det observert 372 sjørret (286 < 1 kg, 66 mellom 1-3kg, 14 3-7 kg og 6 > 7 kg). Basert på gjennomsnittsvektene av innrapportert fangst var gytebiomassen av observert laks anslagsvis 427 kg (70 hofisk), mens oppgitt GBM (inkl. Leirelva) er 1.249 kg hofisk eller 366 hofisk. Eventuell laks i Leirelva kommer i tillegg. Måloppnåelsen var dermed minimum 34 %, men det understrekes at lav sikt sannsynligvis har medført en underregistrering av fisk (spesielt holaks).

4.20 Storelva-Tosbotn

Elva ble svømt 21/10 av en teller (Øyvind K. Hanssen). Sikten var ca 10 m og dekningen god. Det ble registrert 43 laks, fordelt på 25 smålaks, 15 mellomlaks og 3 storlaks. De fleste laksene var ferdige å gyte, og fisken var delvis samlet i kulpene. Det ble også registrert 4 oppdrettslaks, tilsvarende 8,5 % av totalt antall observert laks. I tillegg ble det registret 27 sjørret. Gytebestandsmålet for vassdraget er 93 kg, mens observert gytebiomasse var 56 kg. Måloppnåelsen var dermed 60 %.

4.21 Urvollelva

Elva ble svømt 16/9 av to tellere (Anders Lamberg og Rita Strand). Sikten var 8-10 m og dekningen god. Utløpselva (ca 200 m lang og svært stri) ble ikke svømt, mens alle lakseførende strekninger ovenfor innsjøen ble dekt. Det ble registrert kun 9 laks, fordelt på 6 smålaks og 3 mellomlaks. I tillegg ble det registret 75 sjørret. Gytebestandsmålet for vassdraget er 75 kg, mens observert gytebiomasse var 7 kg. Gyting i utløpsosen av innsjøen skal ikke utelukkes, men laks som gyter her er vanskelig å dokumentere. Antall laks kan imidlertid være noe høyere enn hva tellinga utført kun

oppstrøms innsjøen tilsier. Måloppnåelsen var dermed minimum 10 %. Registreringa av sjørret har de siste årene vist en dramatisk tilbakegang (se vedlegg 1), og registreringa i 2013 utgjorde kun om lag 10 % av registreringa i 2006.

4.22 Åelva/Åbjøra

Åelva ble svømt 16-17/9 på strekningen fra utløp Åbjørvatn og ned til Hårstadvfossen av fire tellere (Vemund Gjertsen, Sondre Bjørnbet, Magnus Bakken og Anders Lamberg/Øyvind K. Hanssen). Åbjøra ble svømt 16/9 av to tellere, fra Urfossen og ned til Åbjørvatn. Sikten i Åelva var 5-7 m, men sikten i Åbjøra var 10-12 m. Øvre del av Åelva har flere store kulper der tellingene kan bli usikre. Tallene for 2013 er derfor basert på gytetellingene nedenfor Brattfossen, mens videoregistreringa i Brattfossen er benytta for å beskrive antall ovenfor Brattfossen. Totalt var det 690 laks i vassdraget høsten 2013. Dette var fordelt på 239 smålaks, 307 mellomlaks og 144 storlaks. Av dette utgjorde registreringene nedstrøms Brattfossen 153 laks. Det ble totalt registrert 9 rømte oppdrettslaks, tilsvarende 1,3 % av totalt antall observert laks. I tillegg til laks ble det registrert 361 sjørret nedstrøms Brattfossen og 64 oppstrøms. Gytetbiomassen av observert laks var 1.687 kg, mens oppgitt GBM er 954 kg. Måloppnåelsen i 2013 var dermed 177 %.

Tabell 2 Registreringer av laks og sjørret ved drivtelling i Nordlandselver høsten 2013 (I regi av Førskvannsbiologen AS og Skandinavisk naturovervåking AS). For Gjerdalselva er tall for to telinger oppgitt. * For Åbjøravassdraget er tallene basert på oppvandring i trapp i Brattfossen og drivtelling nedstrøms fossen.

Elv	Laks						Sjørret				Sr		
	små		mellom		stor		Sum laks	Opp-drett	<1kg	1-3		3-7	>7
	♀	♂	♀	♂	♀	♂							
Kobbedalselva	9	15	13	5	1	-	43	3	21	5	-	-	-
Forfjordelva	14	21	10	7	1	1	54	1	57	17	-	-	1
Kongsvikelva	15	17	3	2	-	-	37	-	5	-	-	-	-
Elvegårdselva	1	13	38	27	2	3	84	11	65	22	10	-	-
Rånaelva	1	16	23	15	7	3	65	1	75	50	1	-	-
Kjeldelva	87	77	38	24	-	-	226	-	65	16	-	-	-
Forselva	-	-	-	-	-	-	-	-	17	7	4	-	-
Gjerdalselva	2/1	-/1	-/1	1/1	-/-	-/-	3/4	1/-	8/-	23/-	16/1	-	-
Laksåga (Nordfj.)	3	13	7	3	-	1	27	7	148	134	52	-	-
Futelva	88	58	6	2	-	-	154	2	21	2	-	-	-
Valneselva	14	14	10	5	1	-	44	-	13	-	-	-	-
Lakselva-Misvær	12	20	25	11	1	3	72	2	389	63	-	-	-
Saltdalselva	22	75	208	100	101	33	542	12	1861	920	728	111	52
Reipå	22	19	18	6	5	2	72	2	101	61	3	-	-
Spildervassd.	26	39	38	13	7	2	125	4	109	82	26	-	45
Neverdalsvassd.	2	4	2	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Gjervaelva	1	3	-	3	-	-	7	3	41	14	1	-	-
Ranaelva	3	77	102	75	63	49	369	14	550	286	150	18	102
Røssåga	12	47	24	33	34	44	194	2	286	66	14	6	-
Storelva-Tosbotn	8	17	8	7	2	1	43	4	14	13	-	-	-
Urvollelva	2	4	1	2	-	-	9	-	48	24	3	-	-
Åelva/Åbjøra*	65	174	225	82	102	42	690	9	166	213	47	1	-

Tabell 3 Oversikt over antatt snittvekt og gytebestandsmål (GBM) (jfr. Hindar m.fl 2007), samt observert gytebestand (OGB) i Nordlandselver høsten 2013. Antall kg OGB er beregna ut fra gjennomsnittsvæker ihht. www.fangstrapp.no, og der hvor slike opplysninger mangler er det forutsatt at snittvekta for smålaks er 2 kg, for mellomlaks 5 kg og for storlaks 8 kg. Differanse angir forskjellen mellom oppgitt GBM og OGB (differanse i 2011 er også tatt med).

Elv	Snittvekt hofisk	GBM (kg hofisk)	GBM (ant. hofisk)	OGB (kg hofisk)	OGB (ant. hofisk)	Differanse (kg)		
						2013	2012	2011
Kobbedalselva	1,6	76	49	81	23	+5	-4	+14
Forfjordelva	1,6	117	73	65	25	-52	-85	--
Kongsvikelva	1,7	120	69	36	18	-84	-38	-42
Elvegårdselva	4,0	172	43	182	41	+10	+93	--
Råna	3,0	91	30	155	31	+64	-49	--
Kjeldelva	1,8	364	207	305	125	-59	-93	--
Forselva	-	-	-	-	-	-	--	--
Gjerdalselva	-	234	-	7	3	-227	-204	-66
Laksåga-Nordfj.	3,0	203	68	33	10	-170	-111	--
Futelva	1,7	88	52	136	94	+48	+182	-3
Valneselva	2,1	32	15	62	25	+30	+67	+62
Lakselva-Misvær	2,4	196	83	121	38	-75	+171	+24
Saltdalselva	5,0	2385	477	1873	331	-512	+167	+355
Reipå	1,8	111	62	148	45	+37	--	+2
Spildervassdr.	-	235	-	243	71	+8	--	+75
Neverdalsvassdr.	-	-	-	12	4	--	--	--
Gjervaelva	-	75	-	2	1	-73	--	--
Ranaelva	5,0	1222	244	1160	168	-66	--	--
Røssåga	5,0	1249	250	427	70	-1202	+198	-434
Storelva-Tosbotn	2,0	93	47	56	18	-37	--	-73
Urvollelva	2,3	75	33	7	3	-68	-48	--
Åelva/Åbjøra	2,6	954	367	1687	392	+733	+477	+368

5 Diskusjon

Oppsummeringa av drivtellingene som ble gjennomført i Nordland i 2013 viser at gytebestandsmålet (biomasse) var oppnådd i 8 (40 %) av 20 elver med kjent gytebestandsmål. I Misværelva kan gytebestandsmålet være oppfylt, tatt i betraktning at over halve lakseførende strekning ikke ble kontrollert. I tillegg var måloppnåelsen nær opptil fastsatt GBM i Kjeldelva, Saltdalselva og Ranaelva (hhv. 84, 79 og 95 %). I to elver, Forselva og Neverdalselva, ble det ikke påvist laks, men elvene har heller ikke fått fastsatt et gytebestandsmål for laks. I to andre elver, Gjerdalselva/Kobbelva og Røssåga, medførte dårlig sikt at fullstendige gytefisketellinger ikke foreligger, og måloppnåelsen for disse vassdragene er derfor noe misvisende. Registreringene av rømt oppdrettslaks viste at gjennomsnittet var 4,5 % rømt laks i elvene. Imidlertid var variasjonen stor, og tre elver hadde ikke rømt laks og gjennomsnittet dras oppover av tre elver med høye innslag av rømt laks (Gjervalelva, Laksåga og Elvegårdselva).

Høsten 2013 bød på stor variasjon i fysiske forhold ute i elvene, med høy temperatur og lite vann i september avløst av store vannføringer i nær to uker avløst av kraftig frostperiode i midten av oktober. Tellingene i mange elver ble berget av en mildværsperiode i siste halvdel av oktober. I Kobbelvassdraget og Røssåga ble tellingene ikke optimale på grunn av dårlige siktforhold som følge av kjøremønster i kraftverk og arbeider i vannstrengen. I Kobbelvassdraget medførte dette at Kobbelva ikke var mulig å svømme gjennom hele sesongen (0,5-1,5 m sikt). I Røssåga ble elva telt med sikt på 3-4 m, og overskudd av observerte hannfisk ga en indikasjon på at en del fisk unngikk registrering. I de øvrige elvene var forholdene for drivtelling akseptable til gode. Svært lav måloppnåelse ble registrert i tre til fire elver. Kongsvikelva har flere år hatt lav måloppnåelse, men i 2013 var den spesielt lav. Det ble høsten 2013 observert en hel del halv-spist laks langs elva, og ørn ble observert å hente laks opp av elva (R. Jacobsen pers. medd.). Elva har i 2013 vært svært lita over lang tid, og høy predasjon på voksen laks kan ikke utelukkes å ha medvirket til lav måloppnåelse. Generelt lavere fisketettheter, god sikt og fisk fordelt langs hele elva ga svært gode telleforhold i Laksåga i 2013, og den lave måloppnåelsen må derfor anses som en sikker registrering. Det ble i tillegg observert en svært høy andel (21 %) rømt oppdrettslaks i elva. Lav måloppnåelse i Urvollelva må oppfattes som et minimumstall, i og med at noe laks potensielt kan ha stått ute i innsjøen. Ut fra tidspunktet for registrering anses imidlertid ikke dette å ha påvirket resultatet nevneverdig. I Gjervalelva var måloppnåelsen svært lav, men det oppleves her å være et misvisende GBM for elva. Elva er kun 700 m lang, og trolig må de 100 nederste meter av elva anses som tidvis sjøvannspåvirka. I tillegg utgjør to-tre store kulper en betydelig del av elvearealet. Elva er først og fremst kjent for fangster av rømt oppdrettslaks.

I tillegg til registreringer av gytefisk av laks registreres også all annen anadrom fisk i elvene. Med unntak for ei elv (Neverdalsvassdraget) ble det registrert sjørret i alle elvene, og 6 bestander bør anses som betydelige. I Urvollvassdraget har det tidligere år blitt registrert en relativt stor sjørretbestand, men antall sjørret har avtatt de siste årene og ut fra registreringene i 2013 må denne bestanden nå anses som trua. Sjørøye ble i 2013 påvist kun i Saltdalselva (Vassbotn) og i Spildervassdraget. Registrering av røye i Ranaelva anses som stasjonær røye.

6 Litteratur

Anon. 2009a. Status for norske laksebestander i 2009 og råd om beskatning. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 1, 230 s.

Anon. 2009. Vedleggsrapport med vurdering av måloppnåelse og beskatningsråd for de enkelte bestandene. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 1b, 357 s.

Gjertsen, V., Lamberg, A., Bjørnbet, S., Kanstad Hanssen, Ø., Kibsgaard, B. & Øksenberg, S: 2012. Gytefiskregistrering i Saltdalselva i 2012. Resultater fra drivtelling av laks, sjørret og sjørøye 3-5.oktober 2012. Skandinavisk naturovervåking. Rapport 20/2012. 18 sider.

Gjertsen, V., Lamberg, A., Bjørnbet, S., Kanstad Hanssen, Ø. & Kibsgaard, B. 2012b. Gytefiskregistrering i Beiervassdraget i 2012. Resultater fra drivtelling av laks, sjørret og sjørøye 3-4.oktober 2012. Skandinavisk naturovervåking. Rapport 19/2012. 21 sider.

Hindar, K., Diserud, D., Fiske, P., Forseth, T., Jensen, A.J., Ugedal, O., Jonssen, N., Storeid, S.-E., Arnekleiv, J. V., Saltveit, S. J., Sægrov, H. Og Sættem, L.M. 2007. Gytebestandsmål for laksebestander i Norge. NINA Rapport 226. 78 sider.

Lamberg, A, Bjørnbet, S., Gjertsen, V., Kanstad Hanssen, Ø. og Øksenberg S. 2010a. Gytefiskregistrering i Saltdalselva i 2010. Resultater fra drivtelling av laks, ørret og røye 19 til 21. oktober 2010. VFI-rapport 17/2010. 23 s.

Lamberg, A, Bjørnbet, S., Gjertsen, V., Kanstad Hanssen, Ø. og Øksenberg S. 2010b. Gytefiskregistrering i Beiarelva i 2010. Resultater fra drivtelling av laks, sjørret og sjørøye 25.oktober og 3-4. november i 2010. VFI-rapport 18/2010. 24 s.

Lamberg, A, Bjørnbet, S., Gjertsen, V., Kanstad Hanssen, Ø., Kibsgaard, B. og Øksenberg S. 2010c. Gytefiskregistrering i Rana og Røssåga i 2008 til 2010. VFI-rapport 15/2010. 20 s.

Lamberg, A., Strand, R., Bjørnbet, S. og Gjertsen, V. 2010d. Gytebestander av laks og sjørret i Åbjøravassdraget i Bindal kommune i 2010. VFI-rapport 19/2010. 30 s.

Lamberg, A., Strand, R. & Øksenberg, S. 2009a. Videoovervåking av laks og sjørret i Skjoma fra 2001 til 2008. LBMS-Rapport 02-2009. 30s.

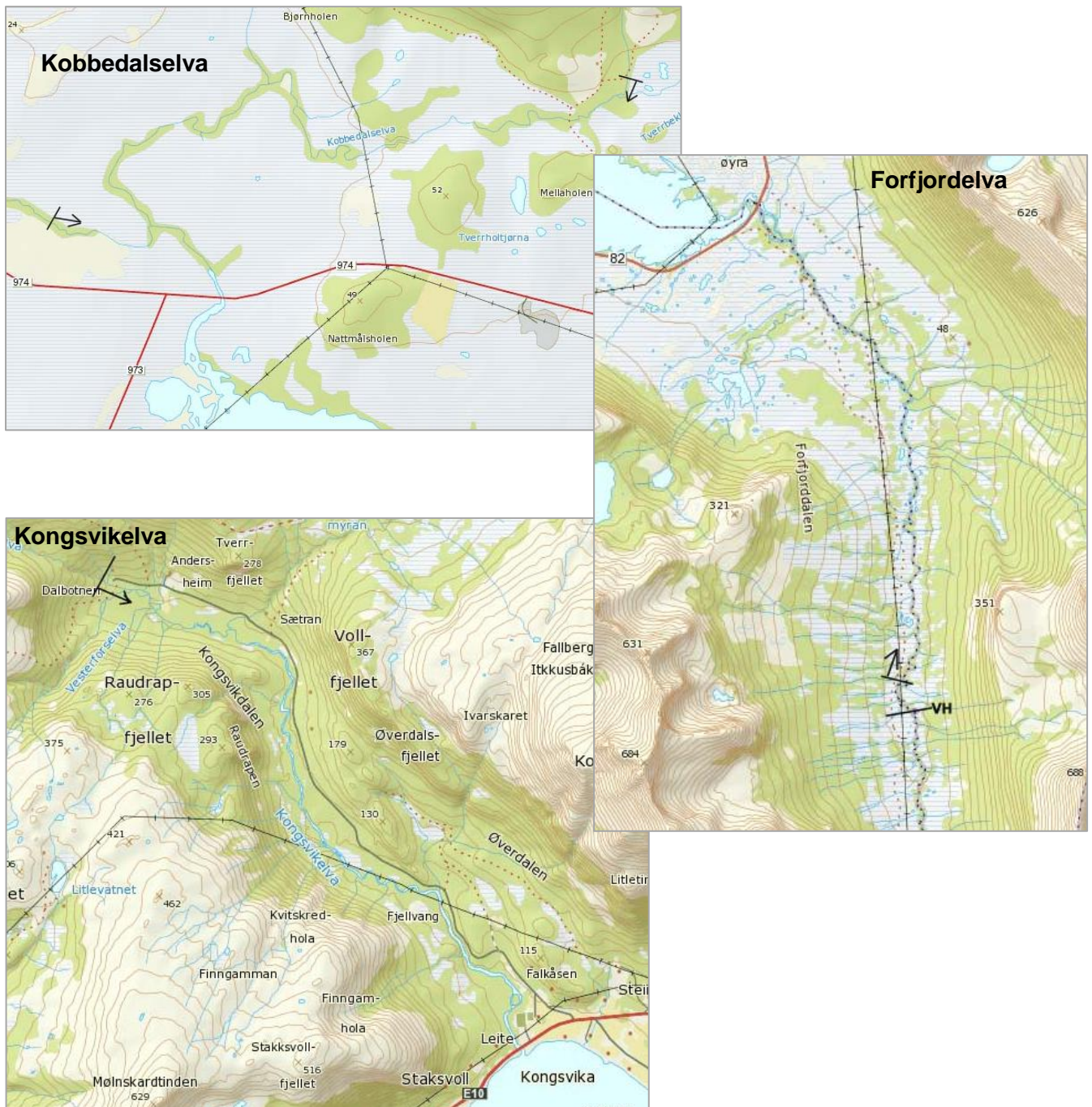
Lamberg, A., S. Øksenberg & R. Strand. 2009b. Gytefiskregistrering i Skjoma i 2009. Resultater fra drivtelling av laks, ørret og røye 7. til 8. oktober 2009. VFI-rapport 5/2009:14s.

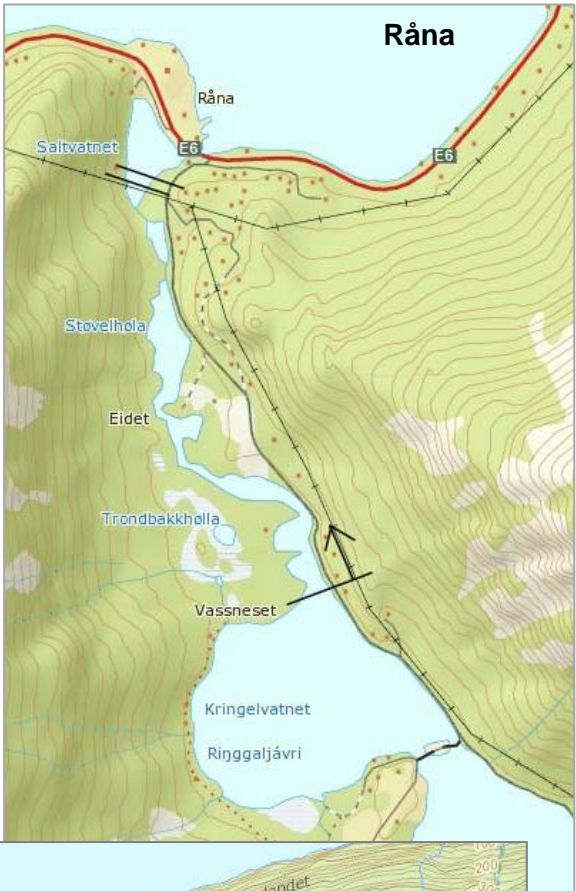
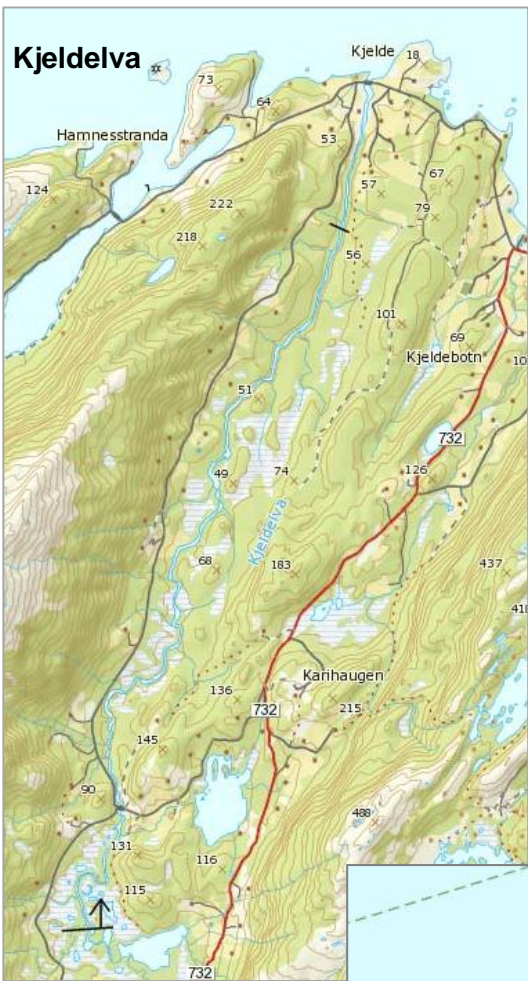
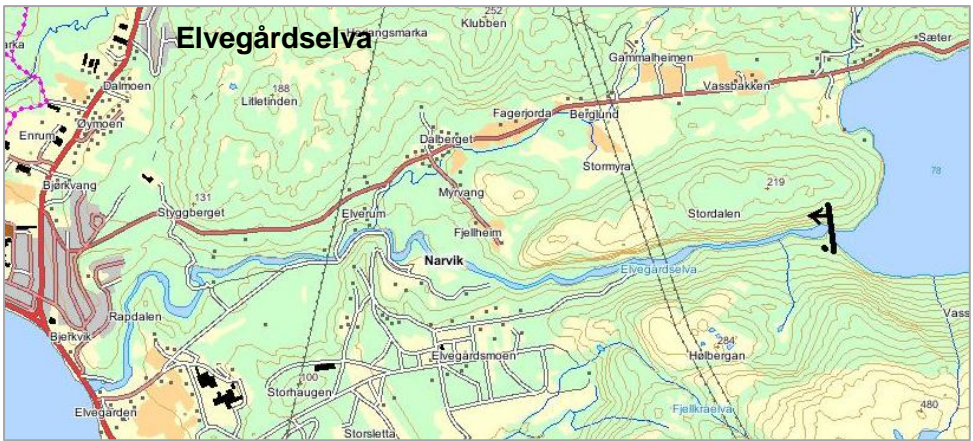
Lamberg, A., S. Øksenberg & R. Strand. 2009c. Gytebestander av laks og sjørret i Åbjøravassdraget i Bindal kommune i 2009. Resultater fra videoregistrering i Brattfossen og drivtelling av gytefisk. VFI-rapport 7/2009:26s.

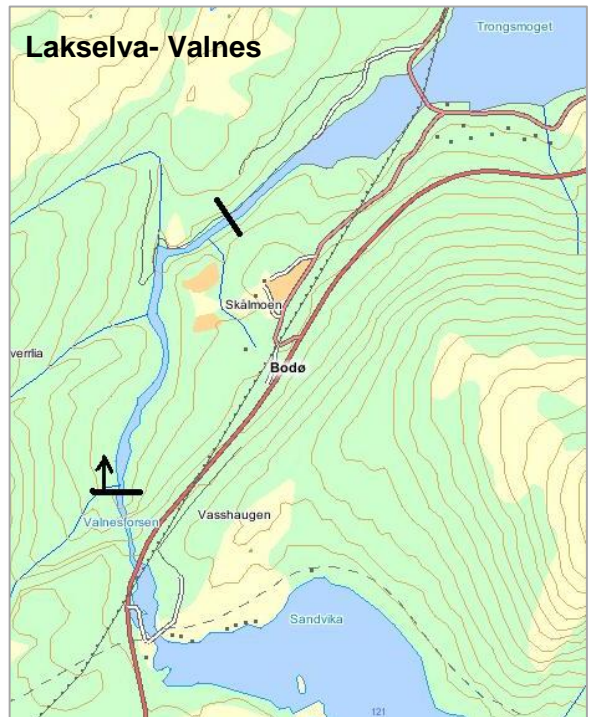
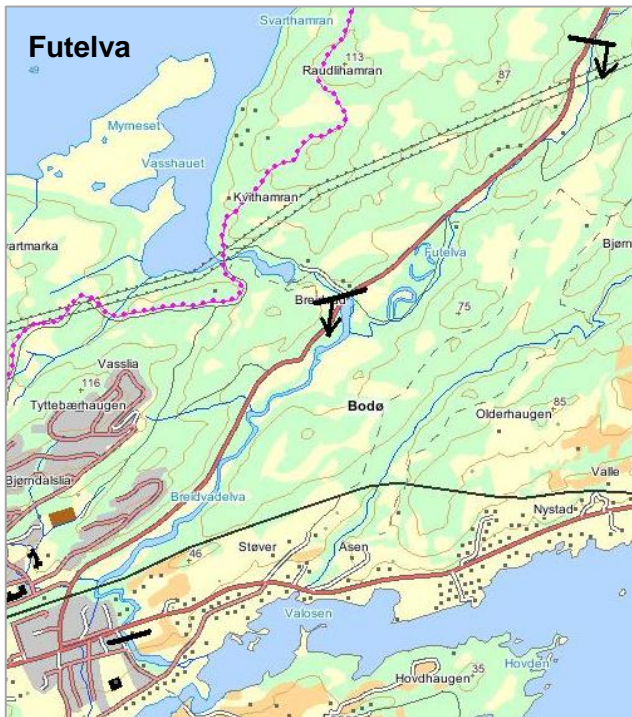
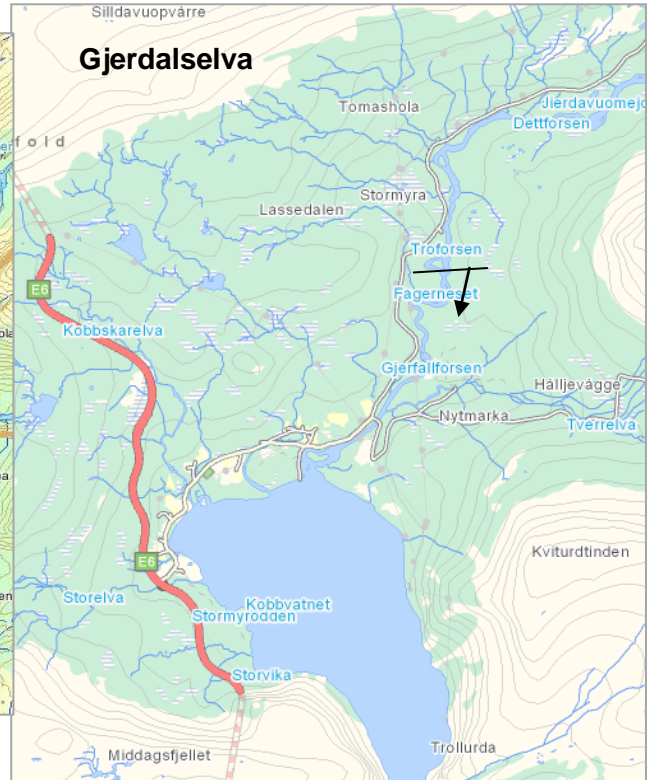
Lehmann, G.B, Wiers, T. & Gabrielsen S-E. 2008. Uttak av rømt oppdrettslaks i vassdrag - undersøkelser høsten 2007. LFI-rapport nr 149. 31 sider.

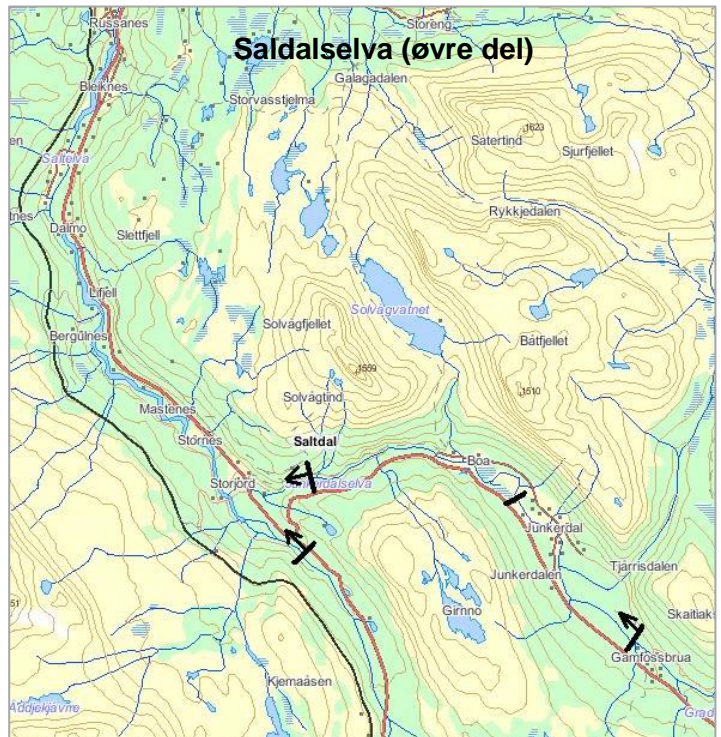
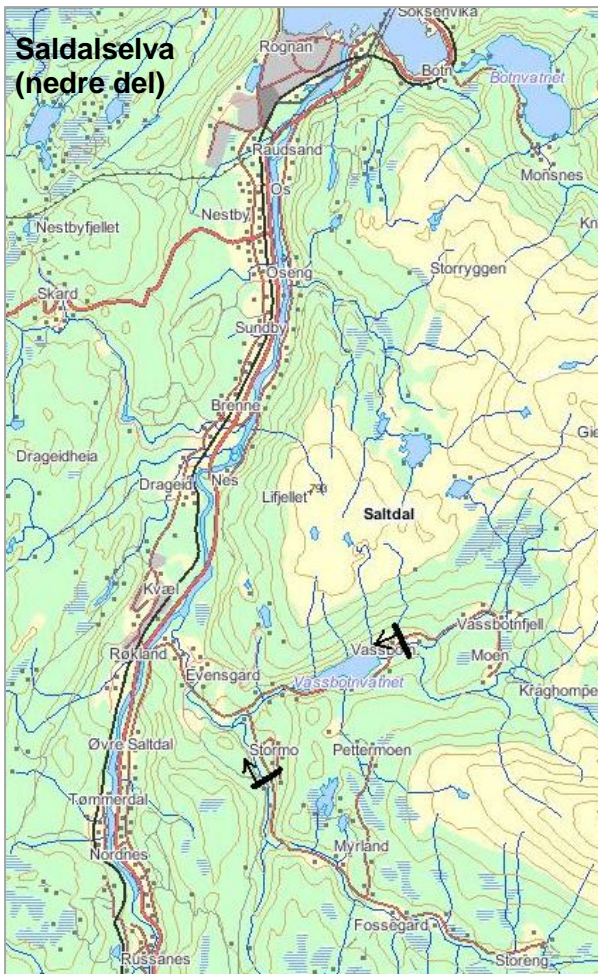
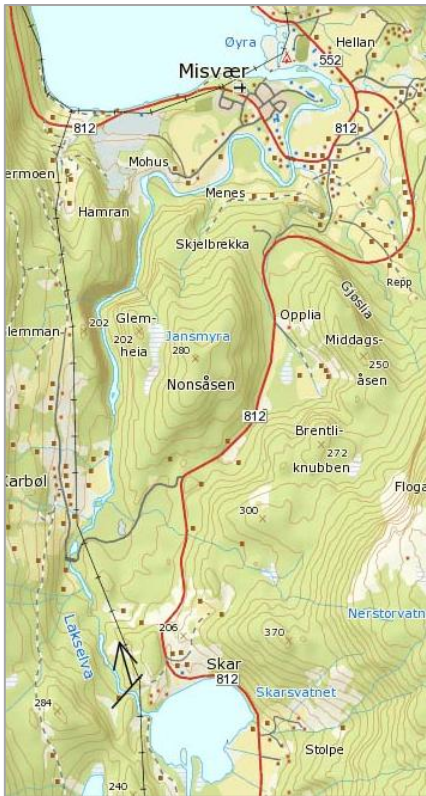
Vedlegg

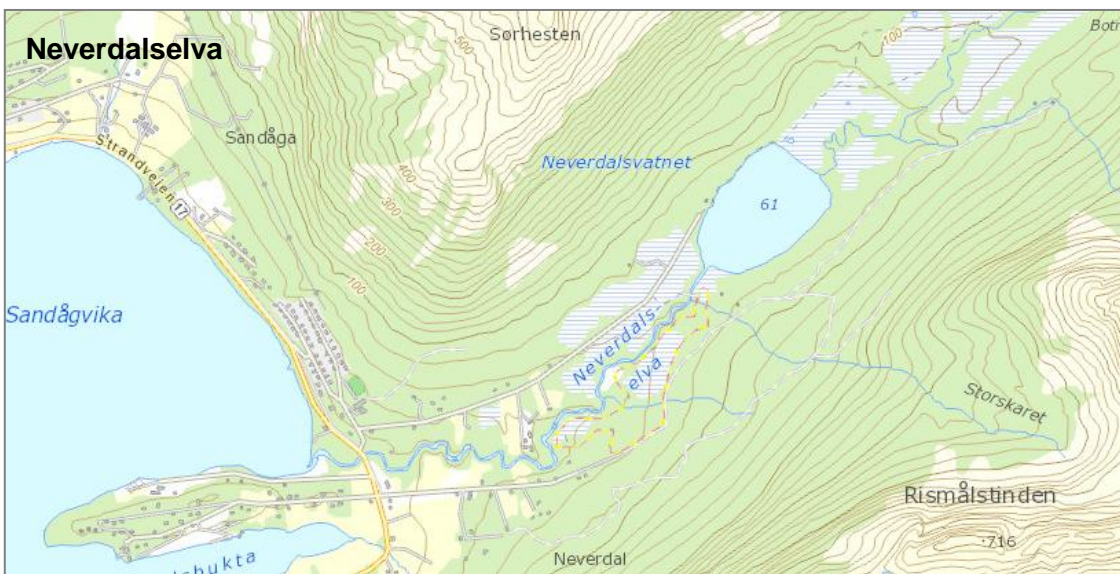
Vedlegg 1 Kartutsnitt fra de enkelte elver hvor det ble gjennomført drivtelling høsten 2012. Svømte strekninger er markert på hvert kartutsnitt.

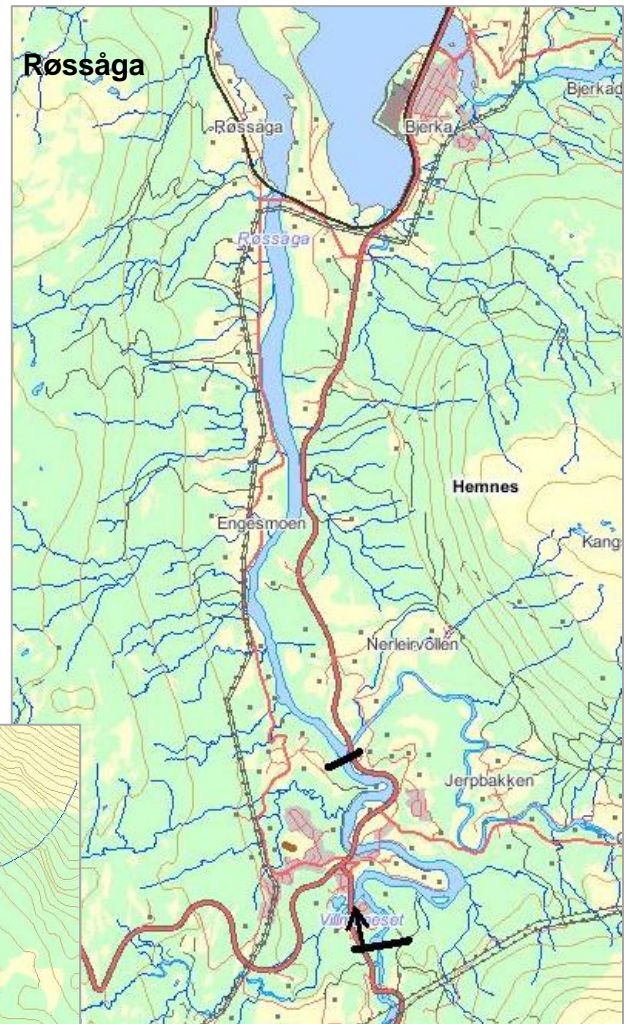
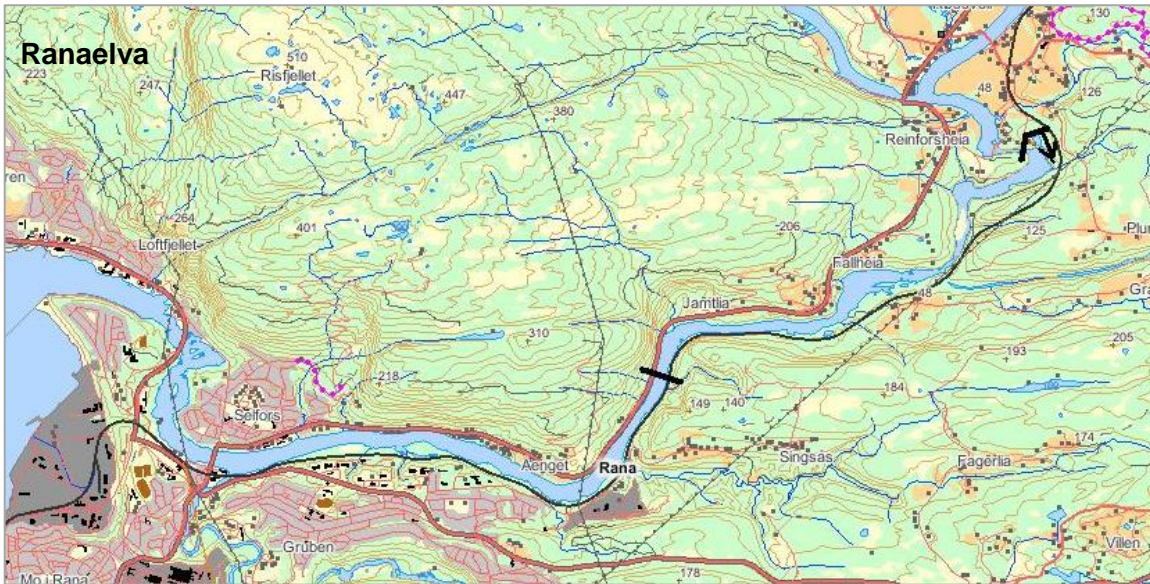

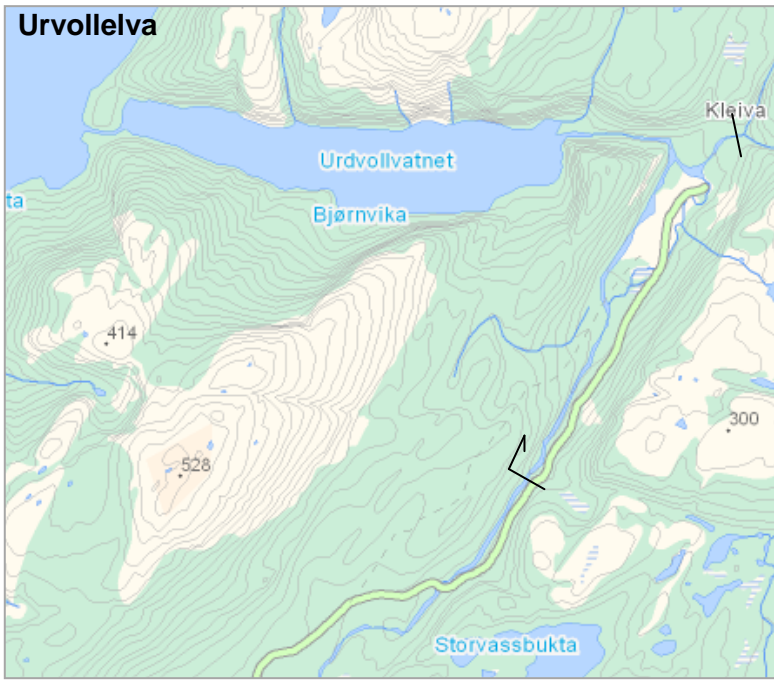

Vedlegg 2 *Utvikling i Sjørretbestanden i Urvollvassdraget.*